

dne 1. dubna 1868, Stenogr.
protokoly, IV. sesse, III.
svazek, str. 2488.)

Literatura.

Felix Somló, Juristische Grundlehre, 556 str., Lipsko 1917,
Felix Meiner.

V této knize pokouší se autor o rozluštění velmi vděčného problému: ve vědách, které obírají se právem, mají býti rozeznávány ty, které jednájí toliko o obsahu práva, jež jest povždy proměnlivý, konkrétní a ony, které se zabývají formou práva (Rechtsform), která nutně jest všem možným obsahům práva společná a zásadně nezměnitelná. Velmi sympatické jest, že autor zvolil si jakožto motto svého díla místo z Kantových »Metaphysische Anfangsgründe der Naturwissenschaft« (v předmluvě), jež vztahuje se na základní rozdíl mezi formou a obsahem poznávání, jakož i že po vzoru Kantově nazývá svůj systém »Prolegomena zu einer jeden künftigen Jurisprudenz«. Již tímto svým programem staví se Somló v příkrou protivu k nynější panující vědě právní, která o podobných otázkách, jako autorova, má jen velmi slabé ponětí a proto právě tam, kde jde o kořeny všeliké možnosti právního poznávání, není s to poznati problémů, nestarajíc se o ně a hledajíc je tam, kde jich ve skutečnosti vůbec není. Právě tento nedostatek nynější právní vědy zavinil též její špatnou pověst u zástupců jiných oborů vědních, kteří neprávem mají ji toliko za jistou technickou zručnost. Kdyby právní věda ve skutečnosti neměla jiných problémů než těch, které v ní vidí většina jejich zástupců (zejména těch, kteří pocházejí z kruhu praktiků), pak byla by ona špatná pověst dosti odůvodněna. Tomu však na štěstí tak není. Problémů je dosti a jde jen o to, pochopiti je. A právě schopnost, viděti problémy tam, kde jich obyčejný člověk nevidí, máje vše za jednoduché a samozřejmé, vyznamenává filosofický intelekt u srovnání s intelektem obyčejným. Již Kant položil si tuto základní otázku: Co může poznávací subjekt vytěžiti z objektu, který chce poznati, a co musí přiněsti sebou, aby vědecké poznání vůbec bylo umožněno. Zjistil, že jsou to formy našeho poznávání, které nemohou býti obsaženy v objektu poznávaném. A zajisté mnohý jen poněkud filosoficky vzdělaný právník tázal se zajisté již často, co a kolik vlastně může z předmětu svého poznávání (totiž konkrétního právního řádu) vytěžiti. Panující nauka mu však na tuto otázku zůstává odpověď dlužna.*)

Základem a východiskem nauky Somló-ovy tvoří protiklad mezi základními (všeobecnými) právními pojmy (Juristische Grund- nebo Voraussetzungs-begriffe) a obsahovými pojmy právními (Rechtsinhaltsbegriffe). Nauka o oněch základních pojmech tvoří předpoklad pro obsahovou nauku, která obyčejně nazývá se jurisprudence nebo »positivní právní vědou« (str. 2). Ona vyšetřuje formu práva (str. 5). Základním pojmem v tomto smyslu jest zejména pojem práva sám, který musí býti předem stanoven, »než lze mluviti o historii práva, politice práva nebo jurisprudence (str. 6), neboť podstata práva nedá se zjistiti z předmětu jurisprudence, t. j. z obsahu právních norem« (str. 7). »Es ist immer nur der Forđerungsgehalt, an den die Jurisprudenz gebunden ist« (str. 17)

*) Viz k tomu můj článek: »Formální a materiální filosofie práva« v Naši Době, 1917.

— t. j. jinými slovy, jen pokud jde o stanovení povinnosti a práv jest normotvorný subjekt suverenní: zde musí se mu právní věda naprosto podříditi, nikoliv však pokud jde o základní pojmy právní, které tvoří předpoklad, pokud se týče prostředek poznávání právních norem. Na jich stanovení nemá původce normy žádného vlivu (str. 27). »Es mag daher eine Rechtsbestimmung, was immer über einen Rechtsbegriff verfügen, die Verfügung bleibt trotzdem immer nur eine rechtsinhaltliche und reicht an den Grundbegriff nicht hinan« (str. 30).

Tento všeobecný myšlenkový postup Somló-ův jest sice bez odporu správný, ale podrobnější provedení jeho v jednotlivostech nelze prohlásiti za šťastné. Zejména jeho polemika proti Kelsenovi (str. 24) není přesvědčivou; není správné tvrzení, že autorův problém tvoří protiklad k normativní metodě Kelsenově, ačkoliv prý s ní není v rozporu (str. 24). Rozpor jest zde potud, pokud Somló nepřijímá přímou protivu obou světů »má býtí« a »jest«. Nesprávným zdá se mi býtí názor Somló-ův, že se normativní metoda vztahuje toliko na problémy týkající se obsahu práva. Dle jaké metody bylo by pak dle toho zjišťovati a konstruovati základní pojmy »normy«, »povinnosti«, »osoby«, »přičitatelnost« atd., když ne dle normativní? Má-li býtí pojem »normativní metody« jasný a ne obojetný, pak může býtí kladen v protivu toliko k metodě kausální (explikativní). Je-li tvrzení Somló-ovo správné, pak důsledně museli bychom vyloučiti z kausální (přírodovědecké) metody pojmy, jež tato předpokládá, a to pojmy příčiny, účinku, materie atd. Kam by ale pak patřily? Tvrdí-li Somló, že pojem práva patří do světa vnějšího jakožto »Seinsbegriff«, není tím více řečeno, než na př. označením pojmu »příčiny« jakožto »Seinsbegriff«. Je mnohem správnější zařaditi poznávání příslušných základních pojmů (na př. jednak příčiny a účinky, jednak povinnosti, normy atd.) do příslušné metody, t. j. kausální, pokud se týče normativní.

Správnou zdá se mi naproti tomu býtí charakteristika Stammlerovy »čisté nauky právní«, jak ji podává Somló. Práví (str. 46): »So hängt es gleich mit seinem Rechtsbegriff zusammen, wenn er die Unterscheidung von Form und Inhalt nicht gelten läßt, sondern »Form und Stoff der Rechtsgedanken« unterscheidet«. (Theorie der Rechtswissenschaft, str. 6—10.) Správné jest i další tvrzení Somló-ovo, že nikdo tak jasně jako Stammler neprohlásil za nutné vypracování nauky o formách práva a že nikým nebyla tak důsledně provedena jako Stammlerem.

Budiž mi dovoleno doplniti tuto charakteristiku Stammlerovu několika místy z jeho »Theorie der Rechtswissenschaft«. »Durch bloße Erörterung bedingter Einzelheiten einer begrenzten Rechtserfahrung darf man daher nicht hoffen, die juristischen Denkformen als solche zu erhalten und die allgemeinen Bedingungen für das einheitliche Erfassen und Richten eines gegebenen rechtlichen Stoffes deutlich einzusehen.« (Str. 3.) »Aus alledem ergibt sich, daß es durchaus nicht unmöglich ist (wie man wohl behauptet finden kann) das positive Recht gegenüberzustellen den Prinzipien, die a priori existieren« (str. 17). »Die kritische Rechtstheorie bedeutet die Durchleuchtung aller Rechtsgedanken mittels des Ordnen nach bedingenden und bedingten Elementen« (str. 23). »Von den Formen des juristischen Begreifens und Urteilens läßt sich eine exakte Lehre geben, eine Lehre von solcher Geschlossenheit und Sicherheit, daß sie jenes rühmliche Beiwort, das zuvörderst nur der Mathematik zukam, wohl in Anspruch nehmen darf« (str. 26). »Man war eben seit langem an die Annahme gewöhnt, daß es nur zwei grundlegende Möglichkeiten gebe: entweder die Erkenntnis des der Geschichte bedingt erwachsenen Rechtes, oder als Gegenstück das Ersinnen und Fordern von Rechtseinrichtungen, die man aus freier, von der Vergangenheit unabhängigen Zielsetzung aufstelle. Diese Alternative ist in der Fragestellung grundlegend verfehlt« (str. 32). »Es

läßt sich also die Möglichkeit von reinen Grundbegriffen des Rechtes mit dem Werkzeuge bedingten Rechtsinhalte als solchen nicht darlegen« (str. 181). »Der zu bearbeitende Stoff als solcher ist es nicht, der der Bearbeitung den wissenschaftlichen Charakter gibt, das tut allein die formale Art und Weise, in der die Bearbeitung geschieht« (str. 184, 185).

Z těchto citátů plyne, že základní problém Stammlerův, Somlóův a novorakouské školy Kelsenovy jsou, ne-li totožny, tedy aspoň velice příbuzny. V jednotlivostech se však provedení u Stammlera a Somlóa velmi liší. Stammlerovy vynikající zásluhy o zjednáni noetických základů právní vědy nedošly dosud dle mého mínění jen proto zaslouženého povšimnutí, poněvadž vývody tohoto autora vyznamenávají se zvláštní, jen tomuto spisovateli vlastní temností a komplikovaností, kterými dovede zahaliti i poměrně lehce srozumitelné věci.*). V tomto směru jest Kelsen pravým jeho protikladem. Než vraťme se k Somlóovi. Jeho pojem práva a norem dlužno odmítnouti. Pro spisovatele rozpadá se totiž základní pojem normy ve dvě skupiny: v normy absolutní (též »Richtigkeitsnormen« zvané; to jsou logické, ethické, náboženské, estetické normy) a empirické či volní normy (Willensnormen). Základ tohoto rozlišení jest vzat z Kanta. Kdežto však u Kanta má určitý a sice metafysický smysl, zůstává u Somlóa zcela neodůvodněný. Pouhé odvolání se na některé filosofické systémy (Wundt, Windelband) zde nestačí. Nelze naprosto nahlédnouti, proč by na př. ethické a náboženské normy měly býti »absolutní«, pokud se týče jejich obsah »bezpodmínečně správný« (»unbedingt richtig«; str. 67) resp. »bezprostředně evidentní« (str. 61). »Správné« mohou býti totiž vzhledem k jejich obsahu. Čím však má býti určena »správnost« normy (na př. »miluj své bližní«) ne-li jinou normou či postulátem nebo všeobecněji: určitým hodnotným měřítkem? Mluví-li tedy o »bezpodmínečně správné normě«, jest to contradictio in adjecto, poněvadž předpokládanou vlastností »bezpodmínečnosti« vylučujeme všeliké měřítko hodnotné, kterým musím správnost hodnotiti, mám-li ji jako takovou poznati. Jsou-li ostatně »bezpodmínečně správné« normy, musí býti i některé »bezpodmínečně nesprávnými«! Těž domnělá »bezprostřední evidence« jest velmi pochybnou. Jsou-li na př. estetické normy »bezprostředně evidentní« (str. 197), pak mohla by býti jen jediná »bezpodmínečně správná estetika, čemuž však tak není. Jak mám ale pak poznati, který z četných estetických systémů jest »bezpodmínečně správný«? Totéž platí o náboženství. Které (křesťanské, židovské, mohamedánské atd.) jest »bezpodmínečně správné«, pokud se týče »bezprostředně evidentní«? Zdá se, že spisovateli tanulo na mysl hledisko čistě subjektivní: t. j., že ony normy jsou jen potud »bezpodmínečně správné«, »bezprostředně evidentní« atd., pokud se tomu či onomu subjektu tak zdají býti. To byla by však definice naprosto bezcenná.**)

Neudržitelná jest též Somlóova »tabulka druhů norem« (Tafel der Normarten), v níž roztrhduje skupinu empirických či volních norem takto: 1. autonomní a 2. heteronomní, tyto opět na a) nepodstatné normy individuální, b) kolektivní, c) konvencionalní, d) církevní, e) právní, f) nadstátní.

*) Druhým důvodem, kterým však Stammler sám není vinen, jest neschopnost mnohých právních theoretiků, pochopiti filosofické problémy a porozuměti jim — o kritice jejich ani nemluvě.

***) Na jiném místě (Archiv des öffentl. Rechts«, 34. sv., str. 237.—238.) dotknul jsem se zběžně základní otázky formální nomologie, t. j. otázky, dle jakých zásad možno tvořiti všeobecně a třídit jednotlivé druhy a systémy norem. Zde budiž k tomu prostě poukázáno.

Dle spisovatele jsou právem »die Normen einer gewöhnlich befolgten, umfassenden und beständigen höchsten Macht« (str. 105). Toto pojmové vymezení jest, jak autor sám doznává, velice neurčitě. Kromě toho jest v rozporu s všeobecně uznávaným pojetím práva (t. j. obecnou mluvou), od něž se theorie nemá bez vážných důvodů uchylovati. Dle Somlóova výměru by na př. celá řada norem rakouského řádu právního nemohla být »právem«, poněvadž se obyčejně nedodržují (netřeba snad uvádět konkrétní příklady!), ačkoliv přece nikdo nepochybuje, že právními normami jsou, poněvadž pocházejí od státní moci a to buď bezprostředně, nebo prostředně. Dle autora nejsou dále normy mezinárodního práva právními normami, poněvadž nejsou »allzudicht gesät« (str. 161)! Jakou cenu mají podobné distinkce? Kdybychom ostatně chtěli autorovu definici práva přesně vykládati, nebyly by dnešního dne již právem normy dřívějších systémů právních (jako římského a jiných), protože se nyní již nedodržují (»befolgt werden«) a moc, od které pocházejí, není již žádnou mocí, neřku-li ani »nejvyšší«. A což ostatně normy, které teprve v budoucnosti věrojatně asi budou »obyčejně dodržovány? Na str. 146. praví autor, že jeho definice chce vyhověti pojmu »živého práva« (»des lebendigen Rechts«); hledá tedy Somló definici živého práva či práva vůbec?

Druhá část Somlóova spisu (str. 179.—524.) jedná o »částech a důsledcích pojmů práva«. Tento díl obsahuje mnoho správných a případných postřehů. Autor identifikuje pojmy »právní norma« (Rechtsnorm) a »právní věta« (Rechtssatz). Proti tomu nelze sice nic namítati, avšak není to naprosto nutné. Možno totiž rozeznávati věty, které stanoví povinnosti (výraz něčeho, co má být) a pak věty, které jsou sice též nutnými součástkami normového komplexu, aniž by však onen normativní prvek obsahovaly (na př. ustanovení o plnoletosti a pod.); tyto možno nazvati »právními větami« v širším smyslu, ony pak »právními normami« v užším smyslu. Tak učinil jsem ve svém pojednání »Zur Frage der Unabänderlichkeit von Rechtssätzen« (Juristische Blätter, 1916, str. 388) a není tedy odůvodněna výtká Somlóova (str. 183.), že mé pojetí jest »nejasné«.

Velký význam pro Somlóovu theorii má jeho rozlišování norem v normy rozkazovací (Befehlsnormen) a slibující (Versprechensnormen, str. 195.). Toto rozlišování jest neudržitelné. Ony jsou prý »Forderungen der Rechtsmacht, die von ihren Untergebenen befolgt werden sollen«, tyto pak normy, »die die Rechtsmacht für ihr eigenes Verhalten aufstellt« (str. 204). Avšak autor sám doznává na jiném místě (str. 183.), že pojmové kritérium normy spocívá ve stanovení povinnosti. Že norma obsahuje též rozkaz nebo slib (dle toho, je-li heteronomní nebo autonomní), není pro normativní poznávání rozhodné. Slib, obsažený v normě, jest povinností normotvorného subjektu zcela obdobnou kterékoliv jiné povinnosti jiného povinnostního subjektu. Mluví-li autor o zvláštním druhu »slibujících« norem, mohl stejným právem zastávati zvláštní druh »vyhrožujících«, »dovolujících« atd. norem. Spisovatel nedospěl bohužel k základnímu poznatku všelikého právníckého poznávání, že totiž pojem povinnosti jest ve všech případech absolutně stejný, ať jde o povinnosti t. zv. »poddaných« nebo o povinnosti státu. Proto též drží se staré distinkce veřejného a soukromého práva a snaží se ji novými argumenty podepřít (str. 485. a násl.).

Za to velmi správně jest, co praví o kausálním nazírání na poměr právní normy k subjektivní povinnosti a nároku: »Diese Seinskategorien (t. j. příčina a účinek) finden auf das Verhältnis von Rechtsnorm zu Pflicht und Anspruch keine Anwendung, denn diese sind normative Beziehungen,

die der Rechtsnorm ihrem Sinne nach, nicht ihrer tatsächlichen Wirkung nach zukommen« (str. 463). —

Tento stručný rozbor několika nejdůležitějších problémů, jimiž se autor ve svém obsažném díle zabývá, nemůže nikterak nahradit četbu díla samého. Jen z ní možno nabýti celkový obraz systému Somlóova. Pisatele rozboru těší upřímně, že nyní i maďarská věda právní (autor jest profesorem práv na universitě v Kološváru) zabývá se problémy, jež sám propagoval, aniž by byl ovšem (po delší dobu) v české literatuře pro ně našel toho nejmenšího pochopení a porozumění. Weyr.

Stark Bernhard Dr., Die Analyse des Rechts. Eine Beschreibung der Rechtsdinge auf Grund der Psychophysiologie des Organismus. Viedeň a Lipsko, 1916, Wilh. Braumüller, 437 str.

Spis Starkův jest v každém ohledu kuriosem. Nestál by za recenzi, kdyby směr jeho nebyl symptomatickým a typickým pro dnešní t. zv. sociologické proudy v právní vědě. Tyto proudy vyvrcholeny jsou v knize Starkově k přímé absurdnosti. Stačí ostatně přečísti si pozorně titul její, abychom poznali tendenci autorovu. V ní dosáhla nemethodičnost, naivní synkretismus method přírodovědeckých svého vrcholu a přivedla tak sama sebe ad absurdum. K tomu druží se směšná přímo domýšlivost autorova, jež domnívá se, že svými tirádami a okázalým despektem před dřívějšími výkony největších myslitelů bude imponovati čtenářům. Vtipu při tom nemá ani za mák a nahraňuje jej proto rozličnými náhražkami, jako jsou uvozovky, výkřičníky, pomlky a deminutiva (nazývá na př. názory cizích autorů »Theoriechen«, »Systemchen« atd.). Po zásluze, avšak příliš mírně byl spis jeho odbyt Verdrossem ve Schmollerově Handbuche, 41. ročn. (1917), str. 477.

Chceme zde uvéstí jen několik ukázek z tohoto kuriosního díla. První kapitolu tvoří jakési filosofické prooemium, jež ve zhuštěné formě dává tušiti absurdnosti, které budou následovati. Rozpadá se ve dvě části, z nichž první nadepsána jest »Vom logischen Denken und den metaphysischen Dingen«, druhá »Etwas über den Wert der Rechtslehren. nebst einem Blütenstrauss aus dem Garten der Rechtswissenschaft«. Autor zavádí především antithesu mezi »viděním« a »myšlením« a praví, že »logické myšlení jest myšlením lenochů, myšlením těch, kteří nechtějí mysletí« (str. 2.). Ne mysletí, nýbrž viděti resp. cítiti má myslitel (odtud patrně jeho název jako lucus a non lucendo!). Vše, co nelze takto »viděti« a »cítiti«, jest dle autora pustou metafysikou, která nepatří do moderní vědy. Myšlením vůbec nelze dospěti k novým poznatkům (str. 17.). Každý pojem, vše, co nelze hmatati a cítiti, jest mu metafysikou, a jí poráží svými dětinskými argumentacemi co nejuživěji, poněvadž jsou to »Hirngespinstes«. Na str. 7. a 8. brojí na příklad proti názoru, že by věta jako: »Všichni lidé jsou smrtelní, Gaius jest člověk, ergo jest Gaius smrtelným« byla absolutně správnou. Ve skutečnosti jde prý pouze o pravděpodobnost, že Gaius zemře. Za to prý může býti věta »Včera ve Vidni přšlo« absolutně správnou. Autor pochvaluje si moderní fysiku. Ona nalézá prý, »že vše vzniká a vzniklo z ničeho« (str. 24.), což znamená tedy jinými slovy, že jest hrubým omylem domnívati se, že každý účinek musí míti příčinu. Fysika ukazuje, že není nejmenší součástkou materie tu, co se nám zdá býti pod mikroskopem malým. »Da gibt es noch viel Kleineres: das Substanzstück, das gerade noch nicht mehr absolut leerer Raum ist« (str. 24.). »Doch auch dieses Stück muss noch teilbar sein; allerdings müssten die Teile dieses Stückes »Nichts« ergeben. Aus zwei Teil »Nichts« besteht das denkbar kleinste Stück Materie« (tamtéž). Sečteme-li tedy dvě nuly, dospíváme k »něčemu«, ovšem malému, přidáme-li pak ještě jednu nulu, zvětší se ono »něco« atd. atd. Tak představuje si tedy autor fysiku, rozumějí

moderní. Čtouce tato místa, musíme pochybovati o zdravém rozumu autorové.

Mathematika pokládá se prý za normativní vědu (str. 11.). Autor dokazuje touto větou, že nemá nejmenšího ponětí o tom, co nazývá theorie »normativní« vědou. Na str. 37. dokonce prohlašuje matematiku za »vzor« normativní vědy. Na jiných místech směšuje zcela naivně pojmy »abstraktní«, »formální« a »normativní«.

Dle toho, co bylo dosud uvedeno, možno si již učiniti představu o vlastní právní nauce spisovatelově. Uvedeme jen několik příkladů (a to v původním znění, poněvadž by se mnohý čtenář mohl domnívati, že jsme nepřesně překládali a tím spisovateli uškodili): »Jedes Bedürfnis. dem ein Subjekt mit seiner Gewalt (Kraft) Erfüllung garantiert, steht zu dem bedürftenden Subjekt im Rechtsverhältnis« (str. 68.; tedy právní poměr mezi potřebou a právním subjektem!). Definice normy: »Die Norm ist nun offenbar nichts anderes als die Zusammenstellung zwischen bedürftendem Subjekt, Bedürfnis und Mittel, deren Zusammenreffen, welches in der Befriedigung des Bedürfnisses, des bedürftenden Subjektes besteht, als Bedürfnis empfunden wird« (str. 91.). Zcela neuvěřitelným jest, co autor vykládá o problému svobodné či nesvobodné vůle: Zdůrazňuje totiž, že povšechně nelze vůbec tvrditi, má-li člověk »svobodnou« či »nesvobodnou« vůli, poněvadž prý tuto otázku možno »uvéstí« (? , angeführt werden kann) jen pro každé jednotlivé individuum a jakožto jeho všeobecná charakteristika (str. 187., 188.). Jak definuje autor pojem »moci«? »Gewalt ist eine konzentrierte Kraftanwendung. Diese Kraftkonzentration muss vernünftigerweise einen gewissen bestimmten Zweck, die Befriedigung irgend eines bestimmten Bedürfnisses verfolgen. Daraus ergibt sich das Element der Präzision als Notwendigkeit des Rechtes« (str. 85.). Co jest však tato »Präzision«? »Die Präzision ist eine Zusammenstellung zwischen bedürftendem Individuum, Bedürfnis und Mittel, sowie Art und Weise der Erfüllung« (str. 91.). Takovým způsobem hovoří autor na 437 stránkách. Při tom prohlašuje slavnostně v předmluvě (str. XI.), že ve své knize »nikdy nechtěl projevití nějaký názor nebo mínění, nýbrž že chtěl pouze viděti«!

K takovým koncům dospívá tedy theorie, která chce všemi možnými methodami a všestranně osvětliti a analysovati pojem práva, rozumí se, že s hlediska čisté skutečnosti (kterou lze viděti, cítiti a hmatat) s vyloučením všech »metafysických« pojmů, apriorit a podobných abstraktností. Naše nová normativní theorie, jejíž hlavním programem jest čistota methody, nemůže než uvítati podobné dílo jako jest Starkovo s živým zadostiučiněním jakožto skvělý důkaz ad absurdum. Žádný, byť i sebe pádnější důkaz o nutnosti přesné methodologie a zhoubnosti methodického synkretismu nemůže jí prospěti tak, jako spisy tohoto druhu. Methodické hledisko Starkova díla možno nazvati »přírodovědecko-sociologicko-psychofysiologickým« — a dle toho vypadá také jeho obsah.

Weyr.

Engliš Karel Dr., profesor národního hospodářství při české vysoké škole technické v Brně: Peníze, Brno, 1918, 200 str. Nákladem Úřednického peněžního ústavu v Brně.

K této v nynější době nanejvýš aktuální knize, v níž probírá autor veškeré otázky týkající se problému peněz, se ještě v některém z nejbližších sešitů tohoto časopisu podrobně vrátíme. Zde chceme jen povšechně upozorniti interesenty — a kdo by nebyl interesentem, jde-li o otázku tak časovou, jako jest podstata a budoucí osud peněz? — na obsah knihy. Rozčleněn jest ve 4 oddíly: I. Abstraktní theorie peněz, II. Konkretní formy peněžní, III. Peníze v mezinárodním styku, IV. Nástin peněžní politiky.

W.

Mojmír Lepař, rada zem. soudu, Trestní zákon, vyšel právě nákladem knihtiskárny Dra. Ed. Grégra a syna v Praze v novém (čtvrtém) vydání. Obsahem rozšířené vydání toto přihlíží i k zákonu o tisku, k autorskému právu, zákonům o volební svobodě, o spolcích, o předražování a j., a to dle změn nejnovějších. — K oblíbené dosavadní úpravě druží se praktické nové uspořádání, přehledy i poznámkové rubriky. Při drahotě a obtížích tisku zůstala cena K 9.— za brožovaný výtisk, který obsahuje 31½ tiskového archu, velmi levnou. P.

Hlídka časopisů.

Právník. Flieder Karel: O ochraně jména dle třetí novely částečné k obecnému zákoníku občanskému (145). — Dr. Horáček: C. Otázka druhořadného úvěru (185). — Praktické případy, přehled rozhodnutí, literární zprávy atd.

Právnícké rozhledy. Dr. Kallab Jar.: Politické programy a právní konstrukce (89). — Dr. Flieder Robert: Správní technik (96). — Hovorna, literatura, zprávy atd.

Allgemeine österr. Gerichtszeitung. Dr. Höpler R. v., Erwin: Warum nimmt die Kriminalität zu? (161). — Kunze Otto: Regierungsvorlage eines Gesetzes über die Elektrizitätswirtschaft (164). — Dr. Hellmer Erwin: Die Behandlung von Klagen über gesetzlich gestundete Forderungen gegen Militärpersonen (172). — Dr. Hoimannsthal v. Emil: Ein Widerstreit zwischen Obersten Gerichtshof und Verwaltungsgerichtshof (174). — Dr. Friedländer Josef: Noch ein Beitrag zur Frage des Umrechnungskurses bei Zahlung von Schulden, die auf eine ausländische Währung lauten (177). — Dr. Lenhoff Arthur: Das Dienstverhältnis der Landsturmarbeiter (179). — Dr. Langer A.: Übermäßiger Preis oder übermäßiger Gewinn? (183). — Dr. Hellmer Erwin: Der Einfluss des § 1154 b, a. b. G. B., auf die Zeugengebühren (184). — Dr. Wallner Julius: Die Berücksichtigung von Lebensversicherungen bei Berechnung des Pflichtteils (§ 785. a. b. G. B.) (185). — Dr. Schalek Rudolf (Dr. Chwojka): Zur Frage der Vollstreckbarkeit des gerichtlichen Ausgleiches (189). — Literatura atd.

Gerichtshalle. Dr. Bauer Otto: Über die prozessuale Behandlung von Klagen gegen Kriegsgefangene (217). — Dr. Schreiber Heinrich: Die Steuerpflicht des Aktienbezugsrechtes (218). — Dr. Apfelbaum Ignaz: Über Sonderschiedsgerichte (220). — Dr. Klein Franz: Das Gesetz betreffend die Entschädigungspflicht des Staates für rechtswidrige Verletzungen von Zivilpersonen im gegenwärtigen Kriege (229). — Dr. Kornfeld S.: Zur Frage der Kompetenzgrenzen der Sachverständigen-gutachten (232). — Dr. Sternberg Moriz: Fragen aus der Entmündigungsordnung (241). — Dr. Haber Leo: Juristenschöffengerichte (243). — Dr. Farnik Ignaz: Über die prozessuale Behandlung von Klagen gegen Militärpersonen des § 6 a) der Vdg. des Ges. Min. 28 XII 17, R 422, 19 VI 17, R 267, und 20 XII 17, R 294 (245), und Dr. Bauer Otto (254). — Dr. Fischel Hans: Der Antrag auf neuerlichen Exekutionsvollzug (246). — Dr. Weisl Ernst Franz: Geltung strafrechtlicher Nebengesetze für Militärpersonen (254). — Dr. Schreiber Heinrich: Eine handelsgerichtliche Betrachtung zu dem rumänischen Petroleumabkommen (267). — Dr. Klarfeld Heinrich: Gebundenheit und Widerruf bei Versicherungsanträgen (268). — Dr. Wieselthier Wilhelm: Die advokatorische Tätigkeit in Verwaltungssachen (278). — Dr. E. A.: Ein Beitrag zur Begründung der Notwendigkeit eines Syndikatsgesetzes in